

Una d'indis

Russell Means és un amic americà que, de tant en tant, fa un tomb per Europa. Russell Means és un guerrer indi, concretament un sioux oglala, i fundador de l'AIM (American Indian Movement), una associació d'autodefensa creada l'any 1968 a Minneapolis, seguint els passos del Black Panther Party de Huey P. Newton i Bobby Seale. A principi dels 70, l'AIM va impulsar un seguit de mobilitzacions protestant per les condicions de vida dels indis a les reserves, per denunciar la política federal i per exigir que els drets dels nadius americans fossin respectats. El 1973 Russell i els seus companys de l'AIM, tips de veure la desídia de la justícia federal a l'hora d'investigar i castigar crims racistes comesos contra ciutadans indis en alguns estats, es van atrinxerar a Wounded Knee (lloc mític on, el 1890, el 7è de Cavalleria va anorrear tot un campament sioux) i van desafiar el govern de Washington durant unes setmanes, fins que van enviar-hi tancs i helicòpters per fer-los sortir. Els mesos següents els principals dirigents indis van passar a la presó i l'AIM va sofrir una veritable persecució de l'FBI que, fins i tot, va utilitzar un programa anomenat Cointelpro, dissenyat especialment per destruir individus i organitzacions considerades "políticament perilloses".

Quan vaig trobar-me per primera vegada amb Russell Means fa anys, aquest encara vivia, amb la dona i el fill Totanka, en una casa de fusta situada en un turonet del poblet de Purcopine, al cor de la històrica reserva sioux de Pine Ridge (Dakota del Sud). Després es va traslladar a Montana, però va continuar mantenint al costat de la llar de foc aquella figureta de plom que representava un mosso d'esquadra que li havia portat el primer cop i que ensenyava orgullós als visitants dient que era la representació d'un "guerrer de la nació catalana". Abans de les Olimpíades, el líder sioux va arribar a Barcelona per participar en un programa de TV3 i vam passejar una bona estona pel port parlant de la possibilitat de localitzar, al cementiri de Montjuïc, les tombes dels sioux que van morir aquí d'una epidèmia de grip quan van

venir amb el circ de Buffalo Bill a principi de segle.

Últimament, Russell Means i alguns membres de l'AIM estan molt empipats amb la construcció d'un supermonument a Cavall Boig (Tesunke Witko, en llengua lakota), al bell mig de Black Hills, que per ells és una altra violació del seu territori sagrat. El monument a Cavall Boig és situat a disset milles de Mount Rushmore, on hi ha esculpides les cares dels presidents Washington, Jefferson, Lincoln i Roosevelt. Un escultor de Connecticut, Korczak Ziolkowski –que també va treballar en el memorial de

Mount Rushmore– en va començar els treballs el 1948, després de la crida feta pel cap Henry Standing Bear que va escriure que "els agradaria ensenyar a l'home blanc que els pells roges també tenen els seus herois". Cinc veterans de la batalla de Little Big Horn hi van ser presents quan es van fer esclatar les primeres càrregues de dinamita. Des d'aquell moment, més de vuit milions de tones de roca ja han estat arrencades i perforades a la muntanya. Però, quarantannou anys després, la monumental escultura és lluny de ser acabada. La maqueta mostra el cap sioux a cavall i amb el braç esquerre estès assenyalant al front. El braç de Cavall Boig és més llarg que un camp de futbol, el dit índex té la grandària d'un autobús i, en els forats del nas del cavall, s'hi

podria ficar una casa de cinc pisos. Tot el conjunt serà el doble d'alt de l'estàtua de la Llibertat i poden passar encara cinquanta anys més fins que no sigui completament acabat, si bé hi ha plans per a dedicar de forma oficial el monument a la memòria del cap indi l'estiu que ve.

Ziolkowski, l'escultor original, va morir el 1982 amb setanta-quatre anys i és enterrat al peu de la muntanya. La vídua, Ruth, i la majoria dels deu fills s'encarreguen ara de continuar la feina. Però la realitat és que el monument té dividits els sioux. Alguns al·leguen que, en definitiva, serà una mena de tòtem per a l'orgull indi. Uns altres el consideren una monstruositat. Però tots obliden que Cavall Boig no es va deixar fer una fotografia mai i que, en realitat, ningú no sap quina cara tenia. Per això, si mai s'acaba, el gegant esculpit al damunt de Dakota Hill es pot assemblar a qualsevol. ■

XAVIER VINADER

"En realitat, ningú no sap quina cara tenia Cavall Boig, i, si el monument mai s'acaba, el gegant esculpit al damunt de Dakota Hill es pot assemblar a qualsevol."